

INSTRUKS
FOR
Norsk pasientskadeerstatning

Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet
den

15.05.2019

1. Innledning

Formål med instruksen og forhold til øvrig regelverk

Formålet med instruksen er å angi myndigheten og ansvaret til Norsk pasientskadeerstatning (NPE) og Helse- og omsorgsdepartementets forutsetninger og krav til virksomhetens systemer, rutiner og styringsprosesser. Alle deler av Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt økonomiregelverket), gjelder uavhengig av om denne instruksen inneholder presiseringer av disse reglene, med mindre det er innvilget unntak.

Instruksen er hjemlet i § 3 i økonomiregelverket, og er laget som et tillegg til dette, og bygger på at alt arbeid skjer innenfor de til enhver tid gjeldende forvaltningsrettslige rammer. De aktuelle bestemmelsene i økonomiregelverket er ikke gjengitt i instruksen. Instruksen er supplert med to vedlegg med instruks for fondene for hhv offentlig og privat helsetjeneste.

Unntak fra regelverket innvilges av Finansdepartementet, eller den som Finansdepartementet delegerer myndighet til. Unntak fra instruksen besluttet av Helse- og omsorgsdepartementet.

2. Departementets styring av Norsk pasientskadeerstatning

Departementets overordnede ansvar

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) er et ordinært forvaltningsorgan, underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Direktøren er ikke åremålsbeskikket. Helse- og omsorgsdepartementet styrer gjennom instruks, delegasjon, tildelingsbrev og etatsstyringsmøter. Helse- og omsorgsdepartementet kan ikke instruere NPE om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller avgjørelser av enkeltsaker.

Norsk pasientskadeerstatnings myndighet og ansvar

NPE sin myndighet følger av pasientskadeloven med forskrifter.

Rask og god saksavvikling skal ha høy prioritet i Norsk pasientskadeerstatnings arbeid. Saksbehandlingen skal tilpasses de økonomiske rammer.

NPE skal forvalte finansieringssystemet innenfor pasientskadeordningen. Det vises bl.a. til omtale i instruksene for fondene for hhv offentlig helsetjeneste og privat helsetjeneste, jf. vedlegg. NPE skal føre intern regnskap knyttet til etatens utgifter til å behandle saker fra privat helsetjeneste.

Norsk pasientskadeerstatning skal uten unødig opphold varsle departementet når det blir kjent med vesentlige avvik på eget ansvarsområde, eller når det blir kjent med vesentlige forhold som er av betydning for sektorens samlede måloppnåelse.

Styringsdialogen

I tillegg til denne instruks inngår tildelingsbrev, delegasjonsskriv og minst to etatsstyringsmøter hvert år i styringsdialogen. Dagsorden for etatsstyringsmøtene skal være avtalt på forhånd. Godkjent referat skal foreligge innen en uke etter etatsstyringsmøtet, og sendes Riksrevisjonen i kopi.

I årsrapporten skal det rapporteres på styringsparametere og spesielle oppdrag formulert i tildelingsbrevet. Det skal også rapporteres på særskilte forhold og saker av betydning som måtte oppstå i løpet av året. Årsrapporten skal være i henhold til krav i Økonomireglementet.

3. Norsk pasientskadeerstatnings interne styring

Direktørens/ledelsens ansvar og myndighet

Direktøren for Norsk pasientskadeerstatning har ansvaret for virksomheten i henhold til Bestemmelsen punkt 2.2. Direktøren har budsjett disponeringsmyndighet i henhold til tildelingsbrevet. Direktøren har anledning til å delegerer myndighet til driftsenheter eller ledere i virksomheten. Slik delegasjon skal være skriftlig.

Utbetalinger til direktøren skal attesteres av den som fungerer for direktøren og budsjett disponeres av en annen medarbeider i Norsk pasientskadeerstatning som har slik myndighet.

Krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten i Norsk pasientskadeerstatning

Direktøren skal etablere et styringssystem med beskrivelse av roller og ansvar hvor intern kontroll er integrert.

På grunnlag av tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet skal direktøren utarbeide mål- og disponeringsskriv til de driftsenheter som gis delegert budsjett disponeringsmyndighet, og stille krav til rapportering.

Saker som er tatt opp av Riksrevisjonen skal rettes opp så snart det er mulig.

NPE skal ha dokumenterte rutiner for etablering og forvaltning av tilskuddsordninger og for enkeltstående tilskudd.

NPE skal ha dokumenterte rutiner for etablering og forvaltning av anskaffelser. Beslutning om omfattende anskaffelser skal tas av direktøren.

Krav til internkontrollen i Norsk pasientskadeerstatning

Direktøren har ansvar for at Norsk pasientskadeerstatning har en effektiv internkontroll. Internkontrollen skal være tilpasset risiko, vesentlighet og egenart. Systemet skal dokumenteres. Internkontrollen skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at etaten når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, pålitelig rapportering og at lover og regler følges.

I tillegg til transaksjonskontroller som anvist i økonomiregelverket skal det foretas kontroller på aggregert nivå, herunder avstemminger og budsjettoppfølging. Alle kontroller skal være dokumentert.

Instruks for fond for pasientskadeordningen – offentlig helsetjeneste – fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet, justert 15.12.2021

Fondets formål:

Fondet skal finansiere utbetaling av erstatninger for pasientskader oppstått i offentlig helsetjeneste. Fondet skal ikke dekke driftskostnader i Norsk pasientskadeerstatning (NPE), i Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten, eller pasienters utgifter til advokater knyttet til saker i offentlig helsetjeneste.

De regionale helseforetakene, fylkeskommunene og kommunene skal selv dekke utgiftene til erstatninger for skader oppstått som følge av behandling gitt av tjenester organisert hos disse. Det skal ikke være krysssubsidiering mellom nivåene. Fastsettelse av de årlige tilskuddene skal basere seg på ”pay as you go” – prinsippet, og skal tilsvare forventede erstatningsutbetalinger per år.

NPE skal utarbeide anslag over de årlige erstatningsutbetalinger for hvert av de tre forvaltningsnivåene. Aktørene skal varsles i forkant av budsjettåret om de forventede erstatningsutbetalingene. Prognosene skal oppdateres gjennom budsjetterminen. Ved antakelser om vesentlige avvik skal NPE sende ut korrigerende opplysninger og foreta nødvendige endringer i tilskuddene som aktørene skal innbetale i budsjetterminen.

Ved avvik mellom innbetalte tilskudd og faktiske erstatningsutbetalinger i budsjetterminen for hvert av de tre forvaltningsnivåene, skal det foretas avregning påfølgende budsjettår. Dersom et forvaltningsnivå totalt har betalt inn tilskudd som overstiger/er lavere enn erstatningsutbetalingene i året, skal differensen komme til fratrukk/tillegg ved første termininnbetaling påfølgende år. Avregnet beløp per forvaltningsnivå skal fordeles etter de samme kriteriene som NPE benytter ved innkreving av de ordinære tilskuddene.

Fordelingen av det samlede tilskuddet fra de regionale helseforetakene baserer seg på en fem års løpende skadestatistikk tillagt skadeavsetninger for det enkelte regionale helseforetak. De regionale helseforetakene innbetaler sine årlige tilskudd til NPE i fire terminer.

Fordeling av tilskudd fra hhv. fylkeskommunene og kommunene baseres på innbyggertallet. Fylkeskommunene og kommunene innbetaler sine tilskudd til NPE en gang per. år.

Dersom NPE mener det er nødvendig å justere metoden for beregning av tilskudd, eller hvor ofte aktørene skal innbetale tilskuddene til NPE, skal etaten ta opp dette med Helse- og omsorgsdepartementet.

Myndighetsfastsatte bestemmelser:

Forskrift 31. oktober 2008 nr. 1166 om pasientskadelovens virkeområder og om tilskuddsplikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helse- og omsorgstjeneste - § 3, defineres offentlig helsetjeneste. Vilkårene som må være oppfylt for å få erstatning for skader voldt i offentlig helsetjeneste fremgår av pasientskadeloven. Erstatning for økonomisk tap reguleres av lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning og ulovfestet erstatningsrett.

Andre forhold:

Bestemmelsene for NPE sin forvaltning av fondet følger av Økonomiregelverket § 12 og er utdypet særskilt i Bestemmelsene i punktene 4.1, 3.4.6, 3.5, 3.5.6 og 3.6.4. Det følger videre

av forskrift 31. oktober 2008 nr. 1166 om pasientskadelovens virkeområder og om tilskuddsplikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helse- og omsorgstjenesten § 7 at departementet fastsetter instruks for Norsk pasientskadeerstatnings forvaltning av tilskuddene og for sikring av innbetalte tilskudd.

Tilskuddene knyttet til offentlig helsetjeneste og NPEs utbetaling av erstatninger for samme område føres over egen konto i Norges Bank. NPE skal bl.a. årlig føre eget regnskap/oversikt over alle transaksjoner fordelt på de ulike enheter og forvaltningsnivåer.

Regnskapet for fondet skal føres etter kontantprinsippet.

NPE skal i sin årsrapport rapportere om fondets samlede økonomi til Helse- og omsorgsdepartementet. Fondet skal føres etter kontantprinsippet.

NPE er forretningsfører for fondet.

Instruks for fond for pasientskadeordningen – privat helsetjeneste – fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet, justert 15.05.2019

Fondets formål:

Fondet skal finansiere driftskostnader til å behandle saker om erstatning knyttet til behandling i privat helsetjeneste, og utbetaling av erstatninger for pasientskader oppstått i privat helsetjeneste. Driftskostnadene omfatter både saksbehandlingskostnader og administrasjonskostnader, herunder nødvendige utgifter til IKT-systemer, registre over private aktører, samt andre kostnader som er påkrevd for å kunne forvalte ordningen for privat helsetjeneste.

Dekning av driftskostnadene omfatter saksbehandling både i Norsk pasientskadeerstatning (NPE) og i den delen av Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten som forvalter saker under pasientskadeordningen (Pasientskadenemnda). Inntektene til fondet finansieres av tilskudd betalt av private aktører etter pasientskadeloven § 8.

Myndighetsfastsatte bestemmelser:

Det går fram av pasientskadeloven § 8 jf. § 7 andre ledd og forskrift 31. oktober 2008 nr. 1166 om pasientskadelovens virkeområde og om tilskuddsplikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helse- og omsorgstjenesten § 3 hvilke aktører som regnes som tilbydere av private helsetjenester. Disse har plikt til å betale tilskudd til NPE. Forskriften gir også nærmere bestemmelser om reguleringen av privat helsetjeneste, herunder omfanget på de årlige tilskudd som skal innbetales til fondet. De årlige tilskuddene er ment å dekke alle kostnader relatert til skader som oppstår i det aktuelle året. Kostnadene omfatter driftskostnader, utgifter til advokater og erstatninger. Gjennom innbetalinger til fondet skal det avsettes midler til fremtidige erstatningsutbetalinger, herunder inntrufne, men ikke meldte eller oppgjorte skader.

Tilskuddene skal også justeres over tid for å korrigere for eventuelle avvik mellom fondets faktiske størrelse og de avsetninger som anses som nødvendig for å dekke fremtidige erstatningsutbetalinger.

Vilkårene som må være oppfylt for å få erstatning for skader voldt i privat helsetjeneste fremgår av pasientskadeloven. Erstatning for økonomisk tap reguleres av lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning og ulovfestet erstatningsrett.

Andre forhold:

Det følger av forskrift 31. oktober 2008 nr. 1166 om pasientskadelovens virkeområde og om tilskuddsplikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helse- og omsorgstjenesten § 7 at departementet fastsetter instruks for Norsk pasientskadeerstatnings forvaltning av tilskuddene og for sikring av innbetalte tilskudd.

Bestemmelsene for NPE sin forvaltning av fondet følger av Økonomiregelverket § 12 og er utdypet i Bestemmelsene i punktene 3.4.6 og 3.5.6.

Tilskuddene fra private aktører settes fortløpende inn på en konto i Norges Bank med en avkastning tilsvarende folierenten i Norges Bank. Tilskuddene skal holdes adskilt fra tilskudd betalt av offentlig sektor.

Regnskapet til fondet skal føres etter kontantprinsippet.

Norsk pasientskadeerstatning og Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Pasientskadenemnda) skal utarbeide intern-regnskap for sine kostnader til behandling av erstatningssaker fra privat helsetjeneste. De faktiske kostnadene i hver av etatene utgjør grunnlaget for prisberegningen. Norsk pasientskadeerstatning belaster fondet for driftskostnadene til etatene ved faste terminer. Eventuell avregning foretas ved belastningen påfølgende år. Erstatningsutbetalinger og dekning av advokatutgifter belastes fondet fortløpende i henhold til gjeldende utbetalingsrutiner.

Norsk pasientskadeerstatning skal i sin årsrapport rapportere om fondets samlede økonomi til Helse- og omsorgsdepartementet.

Norsk pasientskadeerstatning skal vurdere behovet for endringer i tilskudd, og fordeling av dem på ulike risikogrupper av helsepersonell og virksomheter, jf. forskrift om pasientskadelovens virkeområde og om tilskuddsplikt for den som yter helsehjelp utenfor den offentlige helsetjeneste. Etaten skal i god tid varsle departementet om eventuelle behov for endringer i tilskuddene.

Norsk pasientskadeerstatning er forretningsfører for fondet.